

סדר יו קו ל מט' 36/ג

מיטיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', ט' במייר תשי"ד-12.5.54 בטעה 08.45.

הסתתפו: ט. אונג - היו"ר
ע. איכילוב
ב. אזניה
י. בר-יהודה
ט. בגין
ד. בר-רב-האי
י. הררי
ז. ורהפטיג
י. קליבנוב
ח. רובין
ד. שרי

בעדרו: ע. אסף
י. בדר
ש. הלל
א. חביבי
י. כסה
ש. לורנץ
ע. טיסון
ט. סנה
ט. קטיס
י. שפירא
ב. ששון
א. תבורה

פוזמנים: פ. רוזן - טר המטפטים
ח. כהן - היועץ המטפטי
א. ידין - המטנה ליועץ המטפטי

סדר-היום: 1. סדר עבודת הוועדה.
2. חוק הנפקדים (הפסקת התיטנות).
3. חוק ההסגרה.

אני פותח את היטיבה.

היו"ר ט. אונג:

1. סדר עבודת הוועדה.

היו"ר ט. אונג:
עלינו לקבוע את סדר עבודת הוועדה בטו"ב
הזה. ביקשתי מטזכירות הכנסת לרשום בסדר
היום את כל החוקים העומדים לדיון בפני הוועדה, כדי שנדע מה לפנינו.
החוק הראשון הוא חוקי היסוד (הכנסת), אשר התחלנו לדון בו ביטיבה
סנקרמה בפגרה, ונצטרך לקבוע יטיבות טיוחדות להמטך הדיון בו. החוק
הסני הוא החוק לתיקון פקודת בתי-המשפט (הוראות מעבר). בקטר עם חוק
זה צויכים היינו לקבל תטובה מהיועץ המטפטי אם המטטלה תציע הצעה חדטה.

ח. כהן:
מטרד המטפטים גטר הכנת טיוטא לחוק בתי-
משפט חדט, והוא יציע אותו למטטלה. החוק
הזה יבוא בטקום החוקים הקטנים יאא הרבים אשר באופן מפורז ובלתי טרוכז
קובעים היום את הרכב בתי-המשפט וכל הקטור בכך. החוק החדט יהיה ארוך
וטקיף, והוא יחייב בודאי הקטת ועדת מטנה ועבודה של שבועות רבים.

היו"ר ט. אונג: אנו מבין שלפי שעה יורד הסעיף הזה בסדר-היום של הוועדה.

החוק הבא אחרי כן בסדר-היום הוא חוק הנפקדים. בזמנו הפסקנו את הדיון בחוק בקשר עם השאלה של נושא חדש, והשאלה הועברה לוועדת הכנסת. עד כמה שאני זוכר החליטה ועדת הכנסת כי הצעתו של חבר הכנסת רובין היא נושא חדש, ואנחנו יכולים, איפוא, להמשיך בדיון בחוק זה.

הסעיף הבא אחרי כן היא ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הררי. אחרי - החוק לתיקון פקודת סדרי-השלטון והמשפט, החוק הנוגע לסעיף 16. אחרי - החוק לתיקון פקודת האפוטרופוס הכללי. חוק ההסגרה הוחזר לוועדה טוענת הטענה. אחרי בא חוק הטבות, שטרם התחלנו לדון בו, ואחרי כמה חוקים שהיו בו עדות טענה: החוק לתיקון פקודת החברות, החוק לתיקון פקודת הפירושים, חוק רואי חשבון. חוק ביטול החקירה בטקרי שריפה גם הוא הועבר לוועדת הכנסת בקשר עם השאלה שהתעוררה אם יכולה וועדה להחליט על ביטולו, ועד היום לא קיבלנו תשובה בענין זה. החוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) נמצא בוועדת טענה, אשר, כפי שאני שומע, עומדת לסיים את עבודתה. החלטנו להעביר לאותה ועדת טענה אשר טיפלה בחוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) את חוק לתיקון פקודת שיפוט בתי-משפט שלום.

שני סעיפים נוספים לא נרשמו בסדר היום והם עומדים בפני הוועדה: החלק השני של חוק הגנת הדיירים, וחוק הגנת תארים לאוטומיים.

י. הררי: יש עוד סעיף שלא נרשם בסדר-היום: חוק הבולים הועבר להכרעת ועדת הכנסת, והיא החליטה למסור אותו לוועדת הכספים אשר תחליט לאחר שסיעת חוות דעת של ועדת החוקה. עלינו לקבוע מהי חוות דעתה של ועדת החוקה ולהעביר זאת לוועדת הכספים, כי בלעדי זאת לא תוכל ועדת הכספים לסיים את הדיון בחוק.

שה מספטים פ. רוזן: אנו מקווה כי בשבוע הבא יועבר לוועדה הזאת התיקון לחוק הבתיים המשותפים, וכאשר יועבר, אולם עכשיו הוא החל להתפרץ, וחברת שיכון של ההסתדרות לבדה עומדת לרשום 20 חלקי יחידות דיור כבתיים משותפים. תהיה עבודה מרובה, והעברת התיקון לחוק היא דבר דחוף ביותר. על הוועדה לקחת זאת בחשבון בקביעת סדר עבודתה.

ח. כהן: אנו מבקשים הן הוועדה לקחת בחשבון עוד כמה דברים. כבר טונח על שולחן הכנסת, חוץ מחוק הסיפוט הצבאי שגורלו עדין לא ברור, החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות חוץ), שיועבר לוועדה הזאת והדיון בו יהיה דחוף ביותר. בימים אלה אנחנו עומדים להציע לכנסת את חוק הדיינים של בתי-הדין הרבניים, אשר גם הוא יועבר לוועדה הזאת. בנוסף על כל אלה ואולי חשוב מכל אלה הוא החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות נגד הסדינה), הנמצא על שולחן הכנסת זמן רב, ושסוף סוף הצלחנו להביע את המטענה שלא לעכב את הקריאה הראשונה שלו. אם כן, תכנית העבודה של הוועדה מתרחבת והולכת, ומה שטונח עכשיו בפני הוועדה אינו מסקף באופן מטייל את החומר שיהיה בפניה בטו"ט זה.

בין החוקים העומדים עכשיו בסדר-היום של הוועדה אנו רואים להדגיש כי חוק ההסגרה הוא אחד מהדחופים ביותר. אנחנו עומדים עכשיו בפני כריתת הטבות הסגרה עם חמש מעצמות זרות, וכדי לחתום עליהן אנחנו זקוקים לחוק זה, מפני שאיננו רוצים לחתום עליהן על סמך החוק הטנדטורי. טיימנו את המשא-ומתן בענין זה עם הולנד, בלגיה, צרפת, איטליה ואנגליה, וארצות אלה לוחצות עלינו לחתום על ההסכם, אך אנחנו רוצים לחכות עד לקבלת החוק הזה. לגבי צרפת ובלגיה המצב אינו נוח, מפני שבמצבים בידינו אסירים אחרים שאנחנו צריכים להסגירם להן ואיננו רוצים לעשות זאת על סמך ההסכמים שעשינו להארכת האסנות שהיו חלות על ארץ-ישראל הטנדטורית טכוח אסנה אנגלית.

ח. כהן: אייתי טבקס, מיפוט, להקדיח את הדיון בחוק זה לדיון בכל דבר אחר.

הוועדה כבר החליטה להעביר את החוק לתיקון פקודת מיפוט בתי-משפט שלוח לווועדה המטפלת בחוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה). יהיה צורך בעוד ועדת מטנה אחת אשר מטפל ביותר החוקים שיבואו לתיקון דיני העונשין, ואני קצת פסימי בדבר האפשרות להרכיב ועדת מטנה זו, ומטהורכה - למצוא לה זמן לישיבות, מפני שצריכה להיות עוד ועדת מטנה אשר תמשיך את הדיון בחוק הגנת הדיירים.

ט. בגין: בדמה לי שהוחלט להטיל על הוועדה הזאת להחליט על הנוסח הסופי שיהיה נוסח רשמי של החוקים סימי המנדט.

ח. כהן: בסדר היום של הוועדה תמצאו את הסעיף אשר חגר הכנסת בגין רופז עליו. הגסיון לימד אותנו כי הפרוצדורה הקבועה כיום מיטנה מאפשרת עבודה בקצב מתקבל על הדעת. פקודת הפרשנות, שהיא מטנה פקודה חשובה ויסודית, היא פקודה קצרה, והיא העסיקה את ועדת הטומחים ואת ועדת החוקה, חוק ומשפט במשך שבועיים. עכשיו אנו יושבים בוועדת הטומחים על סודכת פקודת המכס, שהיא מטנה איבנה עקרונית וחשובה ויסודית מבחינה מספטית, אבל היא ארוכה, והיא כוללת מאתיים סעיפים חוץ מהתוספות. בוועדת הטומחים הגענו לסעיף 35 אחרי שישבנו לפחות 8-9 ישיבות. אי-אפשר לכנס את הוועדה הזאת יותר מאשר פעם בשבוע, ובכונה לא פירסמו שהתחלבו לדון בפקודה זו, מפני שלפי החוק עלינו לגטור זאת תוך ארבעה חדשים, וספק אם נמשיך לעשות זאת. הפתרון הטוב הוא להקים כסה ועדות טומחים, אם כי יהיה קשה מאוד למצוא את המבנים המתאימים. אנו רוצים לבנות ללכת בכיוון זה.

היו"ר ט. אונג: אם כן, העבודה הרבה אשר לפנינו תחייב אותנו להרבות בישיבות.

בנוגע לחלק השני של חוק הגנת הדיירים, מטבתי שהטוב ביותר יהיה אם אותה ועדת מטנה שעסקה בחלקו הראשון של החוק, תמשיך לעסוק גם בחלקו השני. ברשות הוועדה אנו בדברים עם סר חת בענין זה.

הוחלט: להעביר את הדיון בחלק השני של חוק הגנת הדייר לאותה ועדת המטנה שסיפלה בחלקו הראשון של החוק.

2. חוק נפקדים (המסקת הנישנות).

סעיף 1.

ח. רובין: לאחר שועדת הכנסת החליטה כי הצעתי הראשונה שהורה נושא חדש, אני מציע להגדיר את המונח נפקד כך: "המונח נפקד בחוק זה איבנו כולל אדם הנמצא כחוק בישראל".

חוק בפקדים (הפסקת התישנות).

י. בר-יהודה:
לו היה זה תיקון בחוק הנפקדים, הייתי בעד התיקון של חבר הכנסת רובין. אבל כגון במיש לתת הקלות מסויימות לגולה שבעשה להם עזר בחוק הנפקדים, והתיקון של חבר הכנסת רובין פירושו שהקלות הגלו לא יחולו על מי שבעשה לו עזר בחוק הקודם.

ח. רובין:
החוק מפסיק התישנות גם של תביעות נגד הנפקד, כך שבפקדים מסויימים זה יכול להיות לסובתו. אני חושב שצריך לעשות זאת. אי-אפשר לקחת מנפקד את רכושו ואת-כך להטיל עליו חובות הקורות באותו רכוש.

אשר לתביעות שיש לנפקדים נגד אנשים אחרים, הרי לפי החוק התביעות הגולה שייכות לאפוסטרופוס, כמו כל רכושם הנמצא כאן. האפוסטרופוס יגבה את החובות הגולה במקרים שהם קיימים.

מבימוקים אלה אינני רואה עזר בתיקון שאני מציע. יהיה בזה ביטוי לכך שאי-אפשר לראות כנפקד אדם הנמצא בישראל.

ז. זרהפטיג:
אני רואה סתירה מסויימת בהגדרת המונח "נפקד", שהיה קשור לפי חוק הנפקדים בבעלות על נכסים, בזכויות או בתביעות מסויימות.

החוק הזה גם סרחיב את המושג "נפקד" יותר משהוא מתכוון. כוונת החוק שהמושג "נפקד" יחול לא רק על מי שיש לו נכס ולא גם על מי שיש לו "נכס שלילי", כלומר, חובות. אבל אין כוונה שהמונח הזה יחול גם על אנשים שאין להם כל קשר של נכסים או תביעות עם הארץ. בדטה לי שהטלים "אף אם אינו בעל חוקי של נכס" סרחיבות יותר מדי. מוטב היה לאמר: "בין אם יש לו זכויות נכסיות ובין אם יש נגדו זכויות נכסיות."

בדיון הראשון בחוק זה הובעה הדעה כי הדבר שמנחנו מעוניינים בו הוא לעבב את ההתישנות של תביעות נגד נפקדים. אך אין כל צורך להיכנס כרגע לבעיית זכויותיהם של הנפקדים. אמנם איש אינו מטיל ספק בזכויותיהם, אבל השאלה היא אם צריך לכתוב זאת עכשיו בחוק, או שמוטב לטפל בבעיה במוט השעה. ואז מתעוררת השאלה אם בכלל החוק דחוף. אלה שיש להם תביעות נגד נפקדים אשר יש להם רכוש בארץ, יכולים לתבוע את תביעותיהם מהאפוסטרופוס, ובשאלת השאלה אם עלינו להחליט כרגע על דברים שטרם הגיעה שעתם, או שמוטב לדחות את הדבר.

היו"ר ס. אונג:
בדברי ההסבר להצעת החוק נאמר כי לנפקדים רבים ישנן תביעות לגבי מי שאינם נפקדים.

ס. בגין:
מנחנו חוזרים כאן על הניכוח שהתנהל בישיבת הוועדה אשר דנה בחוק זה בפעם הראשונה. באותה ישיבה הזהרתי את חברי הוועדה מפני קבלת החוק הזה, ובעיקר מסעיף 2 שלו, שהוא נוסח החוק. לסעיף הראשון של החוק אין חשיבות סכרעת. אשר הסעיפים גם הם אינם אלה שעין הרחבת הנושא. העיקר בחוק הוא סעיף 2, הקובע כי ערבי נפקד, כל תביעותיו תעמודנה לו ולירשיו לדורות. אני מבין שיש גם צד שני למטבע. אבל צריך להיות שני משקל 'בין המביעות שלנו ובין הזכויות, או זכויות כביכול, של אלה שערכו עלינו התקפה וכתוצאה מכך איבדו רכוש - דבר שהוא חוק-בל-יעבור בכל מלחמה. אחת השגיאות היסודיות שעשינו היתה בכך שביטלנו את התביעה היסודית של כל אדם שהותקפה, ויתרנו ומנחנו מססיכים לוותר על התביעה הזאת. אבל זה ענין להערכות פוליטיות.

חוק בפקדים (הפקת התישנות).

ט. בגין: מני טוען כי ישתמשו בגדנו בחוק זה בזירה הבינלאומית. אם קראנו את האוסף הטני של בירוד ואת הפיסקה הנוגעת למאויים, אנחנו יכולים לתניח כי הדברים לא ישתרו בטור. ובנו לדינו אנחנו עוסדים לאשר כי אנשים אשר השתתפו בהתקפות עלינו, אשר נשבעים להתקיף אותנו בעתיד ואשר אולי גם עכשיו משתתפים בכנופיות, זכויותיהם לעולם תעמודנה. מצד שני, אם אין כוונה לקיים את הדברים האלה, לא טובה הצביעות. אם הדברים ישתרו על הנייר, מדוע לכתוב אותם?

מני חוזר ואומר כי הסטלה צריכה לקחת את החוק בחזרה. במידה שיש בעיה של הזרחים התובעים את זכויותיהם, ודמי תשלום דרך לפתור אותה מבלי לקבל חוק כזה, אשר ימסך בשק בגדנו בזירה הבינלאומית.

מני מציע להתחיל את הדיון בטעיף 2 של החוק ולקבל קודם כל החלטה עקרונית: האם אנחנו רוצים כי זכויותיהם של הנפקדים תעמודנה ליורשיהם.

ח. רובינו: חבר הכנסת וחהפטיג הצביע כמון על סומנט טמפטי בכונ. אם המדובר על נפקדים שיש להם תביעות מטילשהו הנמצא בארץ, המושג "נפקד" בחוק המקורי כולל אותם, ומבחינה זו המוספת של החוק הזה סיומת לגמרי. אם המדובר בנפקד שאיננו נמצא בארץ ושיש בגדו תביעה, התיקון במילא לא יעזור, כי בינתיים הוא נמצא בחוץ. אם המדובר בנפקד הנמצא בארץ ושיש תביעות בגדו, אינני מעלה על הדעת שמפטר לתבוע מפני תביעות ללא הגבלה, בעוד שאין סחזירים לו את רכושו הנמצא בידי המפוטרופוס. כך שגם במקרה זה התיקון סיומת. אם לנפקד היה רכוש ואת המדובר בגבן הסחזיק שטרות חוב של הנפקד, יוכל הגבן לתבוע זאת מהמפוטרופוס.

ז. ורהפטיג: מהו הסכום הכולל?

ח. כהן: אינני יודע. הסכום אינו יכול להיות גדול.

ח. רובינו: אם ערבי נמצא בארץ אבל הוא נפקד ואין לו רכוש, יתבעו ממנו; אם הוא נפקד ויש לו רכוש, יגישו את התביעה למפוטרופוס.

י. בר-יהודה: אין אנחנו מעונינים כי יהיה רשום שלמפוטרופוס רשום ישנם סכומי כסף עצומים, בעוד שלמעשה אין זה כך. אם לנפקד יש רכוש מסויים, וחובותיו כמון בארץ עולות על רכושו, הרי בעצם אין לו רכוש בארץ, כי הוא חייב את כל רכושו לבעלי-חוב בישראל. ואין אנחנו מעונינים שיהיה רשום כי למפוטרופוס סכומי כסף עצומים בעוד שלמעשה אין זה כך. מבחינה פוליטית אנחנו מעונינים להקטין את הרכוש הזה ככל האפשר. יתכן שהתיקון צריך להיות לא בחוק הנפקדים אלא בחוק הקובע את זכותו וחובתו של המפוטרופוס.

י. הררי: נדמה לי שכל השאלות המתעוררות בחוק זה נובעות מכך שלא אנחנו חוקקנו את חוק הנפקדים.

מני רוצה לשאול מדוע אי-אפשר לעשות בחוק הנפקדים מה שעשינו במשך למטרונה על נכסי המויב. צריך היה לקבוע כי המפוטרופוס גם בטקום הנפקדים, והוא מקבל את כל הזכויות והחובות שלהם.

12.5.54

חוק נפקדים (הפסקת התישנות).

ח. כהן:

חוק האפוסטרופוס סקנה לאפוסטרופוס את כל הזכויות, גם הראויות, של הנפקד. אם לנפקד יש סטר, גם אם הסטר אינו נמצא בידי האפוסטרופוס, התביעה טוקנית לאפוסטרופוס. בכל השאלה הזאת החוק אשר לפנינו אינו נוגע.

החוק הזה איננו חופף את חוק נכסי נפקדים, מפני שהוא דן לא רק בנפקדים אשר יש להם נכסים בארץ אלא גם בנפקדים מסוג אחר, בנפקדים שאין להם נכסים בארץ ושהאפוסטרופוס אינו מעוניין בהם כלל. נפקדים אלה רק חייבים כסף בארץ. מטום כך חוקקנו חוק נפרד, אשר הקטר היחיד בינו ובין חוק הנפקדים הוא שבטקום לחזור פה על ההגדרה הארוכה הוספנו כאן לאותה ההגדרה את היוצא-מן-הכלל האוסר כי הנפקד אינו צריך להיות בעל נכס.

כל הויכוח בשאלה זו כבר התנהל בישיבה קודמת, ומאחר שכמה חברי וועדה חזרו על דבריהם, הייתי יכול גם אני לחזור על דברי באותה ישיבה, או לקרוא אותם סן הפרוטוקול. אך הפרוטוקול נמצא בפני חברי הוועדה.

אני רוצה לאמר רק דבר אחד: אחרי שהחוק הזה נתקבל בקריאה ראשונה בכנסת אין הוועדה בת-חורין לאמר כי אינה רוצה בו. (פ. בגין: לכן הצעתי כי הטפסלה תקח את החוק בחזרה). זה דבר אחר. אם הוועדה תמצא לנכון לבקש מהטפסלה לעיין מחדש בשאלה אם השעה כטרה לחון בחוק זה, כי אז אביא את הדבר בפני הטפסלה, והטפסלה תדון בכך. אבל לפי שעה החוק טובח בפני הוועדה, והיא צריכה לדון בו.

בישיבה הקודמת שבה דנה הוועדה בחוק זה, היא תיקנה את סעיף 2 וניסחה אותו כך: "התישנותה של זכות תביעה תתעכב בתקופת הנפקדות". כן שינתה הוועדה את הגדרת "זכות תביעה".

אחרי טלחמת השחרור נוצר בארץ מצב שהרבה אנשים עזבו את הארץ והשאירו כאן רק את חובותיהם, בלי כל נכסים. הטפסלה במה בחוק זה לדאוג לנכסים. אינני חולק על כך שאפשר לעשות את הדבר בעוד עטר שנים, ולהגיד שכל תביעה שהתישנה, אפשר לתבוע אותה. אבל היה לטפסלה טעם להגיש את התיקון הזה בזמן שהגישה אותו.

ז. ורהפטיג:

התיקון הזה דרוש כדי שלא להכריח את הנושים להגיש את תביעותיהם עכשיו, כשהם יודעים שלא יקבלו את חובם והדבר יגרום להם רק הוצאות. אינני סבור כי צריך להצמיד את החוק הזה לחוק הנפקדים. טובב לקבוע את הדבר באופן כללי לגבי מדינות שאין לנו אתן יחסים תקינים. לכן הייתי מקבל תיקון האוסר כי הודעה על החוב ספסיקה את ההתישנות, והייתי פוטר הודעות כאלו מהוצאות. על כל פנים, לא הייתי הולך בדרך של תיקון חוק הנפקדים.

מאחר שנתעוררה פה כל כך הרבה שאלות עקרוניות, הייתי מציע לבקש מהיועץ הטפטי להביא בפני הטפסלה את ההערות שנשטעו כאן על סבת שתבחן אם אין צורך לתקן את הצעת החוק.

היו"ר פ. ארנא:

האם אני-אפשר להתקין תקנה פשוטה, האוסרת שאפשר יהיה להגיש תביעות כאלה ללא תשלום לבית-המשפט, ורק כאשר העניין יידון, יצטרכו מגישי התביעות לשלם את ההוצאות? בדטה לי שזה הדבר הפשוט ביותר.

חשוב שנדע מהו היקף העניין הזה, על מה מדובר, באיזה סכום זה נוגע, כדי שנדע מהי חשימתה של הבעיה.

גם לי נראה כי טוב היה לו החוק הזה לא היה קשור כלל לחוק הנפקדים.

י. קליבוב:

אני מצטרף לדעה שבין לקשור את החוק הזה עם חוק הנפקדים. המושג "נפקד" יש לו הגדרה טורייתית, שונה לגמרי מסובבנו בחוק זה. לדעתי, עלינו לבקש מהממשלה לעיין מחדש בכל הבעיה הזאת.

י. הררי:

אני בני מקבל את הערתו של חבר הכנסת הרהפטיג, המפטר שאפשר לאכות עד אשר יגיע הזמן, וגז לבטל את התיטנות. האנשים לא ידעו כי יינתנו להם בעתיד זכויות כאלו ולא ישפרו על המסמכים. עלינו לקבוע עכשיו את הזכויות האלו.

אני תוסך בהצעה לעשות את הדבר בצורת רישום. אפשר לקבוע כי כל הסבור שיש לו תביעות נגד מישהו הנמצא במחל המדינות הללו, יצטרך לרשום את חובו או מצל המפורסרופוס - אם רוצים להשאיר קשר עם נפקדים - או בכל מקום אחר שייקבע. על-ידי כך אנחנו גם מונעים מאנשים הנמצאים בחו"ל לתבוע את תביעותיהם בארץ, מפני שהם לא יוכלו לברר ולרשום את תביעותיהם.

ח. כהן:

ישנן כמה דרכים לפתור את הבעיה. אך כשהממשלה החליטה מה שהחליטה, היה ככוונתה לדבר דוקא על נפקדים ולעשות את התיקון דוקא בצורה שהיא הציעה אותו. יתכן, כפי שאמר חבר הכנסת בגין, שבשנתנו הזמנים והשיקול הפוליטי עכשיו יחייב הליכה בדרך אחרת. אני פוּכָן להביא את הדבר בפני הממשלה, והיא תחליט. אני מבין שדעת רוב חברי הוועדה הוא שהממשלה תשוב לעיין בחוק.

בנוגע להצעה לפטור מהוצאות בית-המשפט את רישום החובות האלו, אני בני חושב שיש לטר המשפטים סמכות לתת פטור כזה, ואני בני חושב שהוא יעשה זאת על דעת עצמו. אבל יש אפשרות לתקן את פקודת העסקאות בכיוון זה. אני בני מוסמך לתת הבטחה בענין זה. לעת עתה, החלטת הממשלה בעינה עומדת.

הוחלט: לבקש מהממשלה לעיין בחוק שנית, ולבחון אם במצב העובליים הנוכחי לא מוטב למצוא צורה אחרת, אשר לא תקשור את החוק עם חוק הנפקדים.

3. חוק ההסגרה.

ד. בר-רב-המי:

ועדת המשנה שעסקה בחוק זה היתה קטנה. השתתפות החברים בה היתה עוד יותר קטנה. התעוררו שאלות עקרוניות שמצאו את ביטויין בהסתייגויות, והן קשורות עם חובת ההסגרה של אזרח. כיון שמספר המשתתפים היה כה קטן, החלטנו כי אין טעם להחליט על השאלות העקרוניות בוועדת המשנה. בחלק - רשמנו הסתייגויות, ובחלק - החלטנו להביא את הדברים לסלימת הוועדה.

טעין 1.

ד. בר-רב-המי:

ועדת המשנה קיבלה את טעין 1 בצורה זו: "אין מסגירים אלה לפי חוק זה".

ז. ורהפטיג:

לדעתי, על הוועדה להחליט קודם כל על העיקרון: האם תהיה הסגרה של כל פושע, בין אם הוא אזרח ובין אם לאו, או שתהיה הסגרה רק של אנשים שאינם אזרחים. החלטה בענין זה תקבע את ההחלטות בטעיפיה האחרים. אני מציע שתהיה הסגרה רק של אזרחים, או של בעלי אזרחות כפולה - לארץ שבה אזרחותם השניה.

ח. רוביון:

אבי חוזר על בקשתי שההצעות שהיו
בוועדת המסובה יהיו טובחות בפנינו.

היו"ר מ. ארנא:

איבני טונגד לכך שההצעות יובאו
לישיבה הבאה, יאבל איבני חושב כי
דבר זה צריך לעכב את הדיון כאן.

ט. בגין:

הענין העקרוני אינו קטור בסעיף 1,
שהוא דרוס לכל הדעות. השאלה העקרונית
כלולה בסעיף 2. ובשאלה זו צריך לקיים דיון רחב. אין זו בעיה של
תיקון פורמאלי של הנוסח. זוהי בעיה בעלת סממנות עמוקה מאוד.

בוועדת המסובה הצעתי להוציא מכלל

המוטגרים בכוח את אזרחי המדינה. לא הייתי מוכן לקבל גם את תיקונו
של סר ורהפטיג ביחס לאזרחי המדינה שיש להם גם אזרחות אחרת. מבחינה
זו אינו צריך להיות כל הבדל. האזרחות הכפולה במדינת ישראל היא
תוצאה של חוק השבות. העובדה שמישהו נעשה אזרח של מדינת ישראל, היא
אשר צריכה לקבוע.

נעשה דבר חמור מאוד אם נתיר הסגרת אזרחים.

ביום פנים ואופן איבנו יכולים להתעלם מייחודן של היהודי ומטעמו. אם
נתעלם מזה, נתעלם מהמציאות. זוהי בעיה פסיכולוגית מיוחדת במינה.
עדין ישנם יהודים רבים המבקשים מחסה וסקלט. ואם מדינת ישראל תסגיר
אזרח שלה הנרדף מפילו על עבירה פלילית, יש בכך פגם מבחינת העם
וגם מבחינת האזרח המוטגר. כי איבני יכול להיות בטוח כי אחרי
שנחתום על הסכם עם מדינה מסויימת לא יוצרו בה תנאים שיטכנו את
האזרח שלנו מבחינת דין צדק כלפיו, בגלל זה שהוא יהודי. אי-אפשר שלא
להתחשב באפשרות הזאת. עובר עכשיו על העולם גל של רויזניה גם כלפי
מדינת ישראל. הגל הזה מוכרח להספיע לפחות מתחת לסף ההכרה גם על
יחסן של מדינות שונות ושל אנשים מסויימים ביחסיהם אל היהודי. אסור
לנו להתעלם מן האפשרות הזאת. מסום כך עלינו להחליט שלא להסגיר
אזרח שלנו לידי מדינות זרות, לא מתוך הסתייגות בפסיית של חולסה אלא
מתוך רצון לבטל את האנומליה במצבו של היהודי.

בקריאה ראשונה בכנסת דובר על קוסי מסויים

ושאלו: האם מדינת ישראל תהיה סקלט לפושעים. אם יהודי עובר עבירה
בצרפת ובורח במדינת ישראל, האם בכך לא יבוא על עונשו? דבר זה יהיה
לא נכון ועלול לגרום רעה גם ליהודי וגם למדינת ישראל ולפרסטיגיה שלה.
ההצעה היתה להרחיב את היוריסדיקציה של בית-המשפט, אולם אבי שומע
שהיועץ המשפטי כי על שולחן הכנסת הונחה הצעה האוטרת שאם
אזרח ישראלי עובר בחו"ל עבירה שהיא עבירה גם במדינת ישראל, ואם
הוא יבוא הנה - יישפט על העבירה. דומני שעל-ידי כך אנחנו פותרים את
הבעיה של מתן סקלט ומחסה כביכול לפושעים. התיקון ביוריס דיקציה פותר
את הבעיה. יחד עם זאת זה מונע אפשרות של עיוות דין בתנאים
פסיכולוגיים שאולי היום אינם קיימים שיכולים להיות קיימים כעבור
כמה שנים.

ידוע כי לא נהיה יוצאי דופן אם נחליט

שלא להסגיר את אזרחינו. ישנן מדינות שבחוקותיהן קבוע כי אין
מסגירים אזרחים. איבני יודע אם רוב או מיעוט של המדינות נוהגות כך.
על כל פנים, אין זה מפריע למדינות לחתום על הסכמי הסברה.

אבי מציע, איפוא, שהוראות סעיף 2 לא

יחולו על אזרח של מדינת ישראל ועל אדם שעבר עבירה פוליטית. אבי
מעדיף את המושג הפשוט "עבירה פוליטית" על הטובח "עבירה בעלת אופי
מדיני".

י. הררי:

איבני מסכים לא עם חבר הכנסת ורהפטיג
ולא עם חבר הכנסת בגין. אם נעזוב לרגע
את בעיית ייחודה של מדינת ישראל ושל העם היהודי, איבני רואה כל סיכה
אם אזרח מדינה מסויימת עבר עבירה מסויימת במדינה אחרת - גנב, רצח,
זייף וכן הלאה - שהמדינה לא תסגיר אותו. המדינה שהוא אזרח אינה

י. הררי:

מעוניינת לספוט אותו. אם אזרח המדינה ביצע מעשה פסע במדינה אחרת, איזה עניין יש למדינתנו בכך שאותו אזרח לא יוחזר לאותה מדינה ויישפט בה, אם אנחנו מכירים בבתי-המשפט באותה מדינה כבתי-משפט הוגבים?

אומרים שמצבנו הסיוחד טסנה. אנחנו התגברנו על הבעיה הזאת בדרך פשוטה מאוד: קבענו בסעיף 3 שאם-אפשר להסגיר אזרח אם שר המשפטים אינו מביא אותו לבית-המשפט ומכריז על האזרח שהוא בר-הסגרה. על-ידי כך אנחנו מונעים את האפשרות של הסגרת אזרחים למדינה שחוקה חוק אנטי-יהודי או שמבקשת לדון את האזרח היהודי דוקא בשל היותו יהודי. במקרים כאלה שר המשפטים לא יתן את ההוראה לפי סעיף 3. כל הסכם הסגרה עם כל מדינה יהיה כפוף להוראות החוק, כולל סעיף 3 זה. לכן יכולנו לחזק כל כך את סעיף 1 של החוק.

אם חוק הסבות יכול להיות גורם לסבות טסנה בחוק זה, הרי זה להרחיב את ההסגרה ולא להיפך. בפני שלפי חוק הסבות, כל פוטע יהודי, ברגע שרגלו דרכה על אדמת ישראל, הוא הופך לאזרח ישראלי, ואם אין הסגרת אזרחים ישראליים, פירוט הדבר שהוא בטלט. בארצות אחרות קבלת האזרחות היא עניין לעסרים שנה. ופה, דוקא בגלל חוק הסבות צריך לאפשר הסגרת אזרחים.

אם יקרה מקרה מן המקרים שחבר הכנסת בגין עמד עליהם, שר המשפטים לא יתן את ההוראה, ואם-אפשר יהיה להסגיר את האיש. אבל אם שר המשפטים יבדוק את הדברים ויווכח שהמקרה הוא מקרה רגיל, אין סיבה שהפוטע לא יוסגר, ביחוד כשגם אנחנו מעוניינים שיסגירו לידינו פוטעים.

ע. מיכילוב:

אני בעד זה שחוק ההסגרה יחול גם על אזרחי מדינת ישראל, מקרים של פוטעים פוליטיים פוצאים מן החוק. אשר לשאלה שהעלה חבר הכנסת בגין, הנוגעת למדינות עוינות יהודים, הרי מדובר בחוק רק על מדינות שנחתום אתן הסכם, ומדינות ישראל לא תחתום הסכם עם מדינות הסוכרות ביחסן העויין ליהודים. אין לנו כל עניין להגן בארץ על פוטעים הראויים להסגרה; אין לנו כל עניין לתת להם טחטה.

ר. שרי:

גם אני בדעה שיש להסגיר אזרחים. כל ייחוד יש למדינת ישראל חוץ מייחוד לפוטעים. ישראל אינה מקום לפוטעים. ואם לדבר על מה שחוטג הציבור, הרי הציבור מודאג מן העובדה שהארץ הפכה למקלט בכוח חוק הסבות לפוטעים מכל הסוגים, והציבור מבכר את הגישה הליבראלית של המשטלה בעניין זה. אני מתנגד לנוסח "עבירה פוליטית" ומציע להשאיר את הנוסח "עבירה בעלת אופי מדיני". זה נותן לשר המשפטים טחב טחיה לטיקולים.

הציעו שהפוטעים יישפטו כאן על עבירות שביצעו בחו"ל. אינני רואה סיבה מדוע אנחנו צריכים להחזיקם בארץ, לכלכל אותם על-חשבון טשלם הססים הישראלי, רק מפני שלאחר שבעת את העבירה במקום שעברו אותה, הצליחו להגיע לישראל. אם העבירה היא בעלת אופי מדיני, אין זה חשוב לי אם העובר את העבירה יהודי או לאו, נתן לו מקלט. אבל אם העבירה היא בעלת אופי פלילי - מדוע נחזיק את הפוטע בארץ?

עלינו לזכור כי אנחנו מדינים כאן גם על אזרחי ישראל הלא יהודים. יתכן שיהיו לנו בעתיד יחסי סכבות טובים. האם כל כך קשה יהיה לערבי מטולה לעבור ללבנון, לבצע פסע, ולחזור לישראל? וביחוד כאשר רצח בלבנון פירוטו עונש טוות, ורצח בישראל פירוטו פנסיון ואפשרות לרצוח גם את הסוהר.

ד. שרי: מייצגי דומה טיבה שיהיה ייחודי לפורשעי ישראל. לאחר שטר הסמטיות יקבע כי זורה ירמלי הוא בר-הסברה, יוזק הפושע בבית-סוהר במקום מניע את העבירה.

ה. רובין: הייתי פניע להשתחרר מהפטיכובה ולא לדבר כל כך הרבה על פושעים מבין העולמי. את נפתן את הדברים, נראה כי חלקם של הותיקים לגברי אינו מקופח בשום זה, שנית: פשע הוא במידה לא קטנה תוצאה של מתינות חכמתית וכלל ליה.

לגופו של ענין. העיקרון אינו יכול להיות שפדינה מסביר את מורחיה. נדמה לי שהפדינות האנגלו-אכסיות מסבירות מורחיה, ופדינות קוביננטליות - אינן מסבירות. יחד עם זאת איננו יכול להעלים עין מהמתינות המיוחדת של פדינת ישראל, לפיה הוסך יהודי למורח ברבע שהוא במ מרצה.

אני מביע להוסיף לטעיף 2 פרט שלישי: "דומה הוא לא היה מורח פדינת ישראל בשעה שנבטם בו נתחייב בדין כפדינה הטבקטת את הסגרתו." (ח. כהן: מדוע לא: בשעה שביצע את העבירה). לא תמיד ברור מתי נוצעה העבירה. הקריטריון בשבילי הוא מתי שנבטם הובט לדין. כלומר, אם מורח ירמלי היה מורח ירמלי בשעה שהתחילו לחפשו, הוא לא יוסגר. אבל אם לא היה לו כל שטר עם פדינת ישראל ורק לאחר ביצוע העבירה החליט לבנות אנה - יוסגר.

גישתי נובעת מתוך תפישה של פדינה ריבונית. פדינה אינה מסבירה את מורחיה לפדינה זרה. היא ריבונית לגבי מורחיה. יחד עם זאת היא לוקחת לעצמה את הזכות לעבוס את מורחיה העוברים עבירות כמו "ל. זה הביטוי האחד של הריבונות של המדינה לא רק על שטחה אלא גם על מורחיה. הביטוי השני הוא בכך שהיא אינה מסבירה את מורחיה.

הינו ר.ט. חובט: רשומים לו יכוח עוד שלושה חברי כנסת. אך עלינו להפסיק את הישיבה.

הישיבה נפעלה בשעה 11.